

בכירי טבע ימשיכו להיחקר בפרשות השוחד בחו"ל למרות סגירת החקירה נגד החברה

ענקית התרופות תשלם קנס של 75 מיליון שקל במסגרת הסדר עם הפרקליטות שבו הודתה בהעברת תשלומים מושחתים לעובדי ציבור ברוסיה באוקראינה ובמקסיקו • הפרקליטות הבהירה כי ההסדר לא חל על בכירי החברה, בהם בנו של מייסד טבע, חיים הורביץ • הסכום, שמהווה כשביעית מהקנס ששילמה החברה בארה"ב בגין אותם אירועים, נקבע בין היתר על רקע המצב שאליו נקלעה טבע בתקופה האחרונה / אלה לוי וינריב וכן מענית, עמ' 2

חיים הורביץ

השוחד בחו"ל של טבע: החברה תשלם קנס של 75 מיליון שקל, החקירה נגד הבכירים תימשך

במסגרת ההסדר בין ענקית התרופות לפרקליטות, הורתה טבע בהעברת תשלומים מושחתים לעובדי ציבור ברוסיה, באוקראינה ובמקסיקו, ותשלם למדינה עיצום כספי גבוה בתמורה לסגירת החקירה הפלילית נגדה; זאת, כאשר בגין אותם תשלומים שילמה טבע קנס של כחצי מיליארד שקל בארה"ב • ההסדר לא חל על בכירי טבע, בהם בנו של מייסד טבע, חיים הורביץ, שהחקירה לגביהם נמשכת • הערכה: גם הבכירים יחתמו על הסדרים שיפטרו אותם מפלילים. המגעים להסדר מתקיימים בימים אלו • הורביץ בתגובה: "מעולם לא נחקרתי בנושא" / אלה לוי וינריב

2016 דיווחה טבע לבורסה כי היא הפרישה סכום עתק, של כחצי מיליארד דולר, לטובת הסדר צפוי עם משרד המשפטים האמריקאי ועם רשות ני"ע האמריקאית, בשל חקירות הקשורות להפרת החוק האמריקאי למניעת מעשי שחיתות במדינות זרות (FCPA). ההפרשה בטבע בוצעה לאחר שהחברה גילתה כי ברוסיה, באוקראינה ובמקסיקו נמצאו "שיטות עבודה ועסקאות מסוימות שעלולות להוות הפרה של חוק FCPA/או של החוק המקומי". לפי ממצאי החקירה שנערכה בארה"ב, חברת טבע שילמה תשלומים מושחתים לעובדי ציבור ברוסיה ובאוקראינה, וכן ביצעה תשלומים לא נאותים במקסיקו, ובכך יצרה לעצמה רווח בסך שלא פחת מ-220 מיליון דולר. חלק מתשלומים אלה, ששולמו על-ידי חברות בנות זרות בבעלות מלאה של טבע, לא תוארו כהווייתם ברישומי החברות, אלא הוצגו כהוצאות לגיטימיות, ורישומי החברות הבנות הזרות אחדו לדוחותיה של טבע. ב-22 בדצמבר 2016 נחתם ההסדר, שבמסגרתו טבע התחייבה לשלם לרשויות האמריקאיות כ-519 מיליון שקל, בגין החשד להפרת החוק האמריקאי. במסגרת הסדר זה הוגשו

צילום: תומר מצני

הורביץ. "לא ידעתי על התשלומים"

**באיכוחו של הורביץ:
"חלק מהאירועים
המוזכרים בהסדר
התרחשו לאחר תקופת
כהונתו של הורביץ,
ועל חלקם הוא שמע
לראשונה רק עם
פרסום ההסדר. לא
הייתה להורביץ מעולם
כל ידיעה או קשר
לתשלומים לא-חוקיים"**

ולאור ונסיבותיו המיוחדות של מקרה זה, סברה המדינה כי חתימת ההסדר עם טבע עונה על האינטרס הציבורי בנסיבות העניין.

הפרקליטות הבחירה היום כי ההסדר המתנה שאליו הגיעה עם טבע נעשה עם החברה בלבד ולא עם אורגנים שלה. המשמעות היא שבמקרה חמקה מהדין הפלילי, החקירה שנפתחה נגד בכירי טבע באותה פרשה וסביב שאלת היקף אחריותם למעשים - טרם הסתיימה. עם זאת, מאחר שכספי השוחד הועברו על-ידי חברות בנות של טבע, ניתן להניח כי בכירי טבע בארץ - ובהם חיים הורביץ, בנו של מייסד החברה, אלי הורביץ - לא יועמדו לדין פלילי באשמת שוחד, אלא יחתמו גם הם בעתיד הקרוב על הסדרים שפוטרים אותם מהליכים פליליים וכוללים לקיחת אחריות מוגבלת של אי-פיקוח מספק על החברות הבנות. הצדדים מקיימים בימים אלה מגעים להסדר.

**הרווח "האסור":
220 מיליון דולר**

פרשת התשלומים המושחתים של טבע מתייחסת לאירועים שהתרחשו בשנת 2012, אך היא התפוצצה לראשונה אשתקד. ב-15 בנובמבר

כום של 75 מיליון שקל - זהו תג המחיר של "פרשת התשלומים המושחתים" של טבע ברוסיה, באוקראינה ובמקסיקו. במסגרת הסדר בין טבע לפרקליטות מיסוי פרקליטות מיסוי וכלכלה, ובאישור פרקליט המדינה, הורתה טבע בהעברת תשלומים מושחתים לעובדי ציבור ברוסיה באוקראינה ובמקסיקו, ותשלם למדינה עיצום כספי בסך 75 מיליון שקל. זאת, בתמורה לסגירת החקירה הפלילית נגדה. סכום העיצום הכספי, שמהווה כשביעית מהקנס ששילמה טבע בגין אותם אירועים בארה"ב (כחצי מיליארד שקל שולמו בארה"ב), נקבע בין היתר על רקע המצב שאליו נקלעה טבע בתקופה האחרונה (ראו מסגרת).

מדובר בהסדר המתנה בתנאים להפסקת הליכים נגד טבע, שנערך לפי חוק ניירות-ערך. במסגרת ההסדר עם התביעה, קיבלה טבע אחריות לחלקה בעבירות ונטלה על עצמה סנקציה כספית משמעותית נוספת לזו שהוטלה עליה בארה"ב, כביטוי מעשי לנטילת האחריות על המעשים. נציין כי העונש המקסימלי שניתן היה להטיל על החברה גם אם הייתה מועמדת לדין ומורשעת, הוא עונש של קנס. בשל כך

טבע. הסדר מותנה
במקום הליך כלי
צילום: יח"צ

להיגרם לחברה, אם היו נמשכים הליכי האכיפה נגדה. זאת, בהתחשב גם במצבה הכספי הנוכחי ובהליכי ההתייעלות שהיא מבצעת. בנוסף נלקחה בחשבון העובדה כי חברה גלובלית, הרשעתה בפלילים של החברה כיום עלולה לגרום לה לנזקים משמעותיים.

הפרשה נחקרה על-ידי המשטרה (יחידת להב 433), והתיק נוהל בידי עוה"ד יהונתן תדמור ונועה זיו מפרקליטות מיסוי וכלכלה ועו"ד ציפי גז מרשות ני"ע.

בא-כוחו של הורביץ, עו"ד איתן מעוז, מסר: "חלק מהאירועים המוזכרים בהסדר התרחשו לאחר תקופת כהונתו של הורביץ, ועל חלקם הוא שמע לראשונה רק עם פרסום ההסדר. סיבותיה של טבע לחתימה על ההסדר ברורות ומובנות, אולם אין בהן כדי לשנות את המציאות - לא הייתה להורביץ מעולם כל ידיעה או קשר לתשלומים לא-חוקיים ששולמו על-ידי טבע, ולא בכדי הוא מעולם לא נחקר בנושא".

בנוסף שקלו בפרקליטות את העובדה שהחברה שיתפה פעולה במהלך החקירה, ובעקבותיה יישמה בשנים האחרונות תוכנית ציות מעמיקה, יסודית ומקיפה שנועדה להגן על החברה והחברות-הבנות שלה מפני הפרות חוק עתידיות; בנוסף, החברה נקטה פעולות שכללו את סיום קשריה העסקיים הבעייתיים עם מספר גורמים חיצוניים, סיום העסקה של העובדים הרלבנטיים שהיו מעורבים בפעילות הפסולה, החלפת ההנהלה במספר חברות-בנות והפסקת הפעילות במספר מדינות; כמו-כן יושם בחברה מבנה ארגוני גלובלי עם שרשרת ניהול המיועדת להפחית סיכונים. החברה דאגה כי עשרות אלפי עובדים יוכשרו בנושא ציות ואכיפה ויובהרו להם צעדים למניעת שחיתות, כחלק ממאמצי ההטמעה של תרבות ציות ואכיפה בחברה. עוד נלקח בחשבון מצבה של טבע שעורגה מעסיקה עובדים רבים בישראל, ולפיכך נלקחו בחשבון ההשלכות קשות שעלולות היו

באותו יום בארה"ב שני כתבי אישום מפורטים נגד טבע ונגד החברה-הבת שבבעלותה המלאה, "טבע רוסיה", בעניין אירועי השחיתות.

בעקבות ממצאי החקירה בארה"ב הוחלט לפתוח בחקירה גם בישראל שתבחן את השלכות הפרשה בארץ. לפי ההסדר שנחתם בארץ, המהווה לפי החוק תחליף אפשרי להעמדה לדין, חברת טבע מודה במעורבותה בפרשה, כפי שהורתה בארה"ב, ומתחייבת לשלם סכום סך של 75 מיליון שקל כעיצום כספי. תשלום זה, נקבע בהסדר, ימצה את ההליכים הפליליים נגד החברה או כל חברה קשורה אליה.

הטמעת תרבות ציות ואכיפה

בפרקליטות מסבירים, כי ההחלטה להתקשר בהסדר עם טבע התבסס על נסיבותיה הייחודיות של הפרשה בעניינה של החברה, ובין היתר העובדה שהחברה כבר שילמה סכומים ניכרים לרשויות אכיפת החוק בארה"ב.

האם ההסדר יחזק את התובעים בהליכים האזרחיים נגד טבע?

חברת טבע שכרה סוללה של עורכי־דין כדי לחלץ אותה מהדין הפלילי בפרשת התשלומים המושחתים במדינות זרות, וכן מהתביעות האזרחיות שהוגשו בעקבות הפרשה. בהליך החקירתי ובהסדר שהשיגה מול הפרקליטות, ייצגו את החברה עו"ד נתי שמונני, מומחה בתחום עבירות צווארון לבן וני"ע ממשרד הרצוג־פוקס־נאמן, ועו"ד ירון ליפסס. במקביל החברה גייסה את עו"ד אלקס הרטמן, שותף בכיר במשרד

ש.הורוביץ, לצוות המשפטי המייצג אותה בכל ההליכים המשפטיים האזרחיים המתנהלים נגדה. בנוסף, מייצגים את טבע עורכי־דין ממשרד טולצ'ינסקי־שטרן־מרציאנו־כהן לויצקי, המייצגים את החברה בהליכים המשפטיים בישראל באופן שוטף. אחד מההליכים המתנהלים נגד החברה בימים אלה הוא הבקשה לאשר לנהל תביעה נגזרת בהיקף של 519 מיליון דולר בשם החברה נגד צמרת החברה, ובה חברי דירטוריון

ונושאי משרה בכירים. את התביעה הגישה חברת "רבקה טכנולוגיות", בעלת מניות בטבע, נגד טבע ונגד חברי דירקטוריון החברה בתקופה הרלוונטית, ובהם חיים הורביץ, שלמה ינאי, דן זיסקינד ופיליפ פרוסט. עוד נתבע הוא משרד רו"ח קסלמן וקסלמן, שביקר חיצונית את דוחותיה הכספיים. לטענת "רבקה טכנולוגיות" – באמצעות עוה"ד רם דקל, אוהד אנטמן ומיכאל פטרמן – "עובדי טבע הנמצאים בישראל ועובדי טבע רוסייה, לדברי "רבקה טכנולוגיות",

בהוראת הורביץ ואחרים, חיפשו דרך להעלות את היקף המכירות של הקופקסון (תרופת הדגל של טבע במשך שנים רבות – ח' מ') לממשלת רוסיה, לרבות באמצעות עסקים עם חברות בבעלותו ובשליטתו של שפיגל, בידיעה ששפיגל היה בכיר ממשלתי, שביכולתו למשוך בחוטים, להשפיע ולקבוע ברבר רכישות וסבסוד תרופה זו על־ידי ממשלת רוסיה".

לדברי "רבקה טכנולוגיות",

"הנתבעים בטבע, נושאי משרה בטבע (בעבר ובהווה), נושאים באחריות במעשה ובמחדל לכך שטבע הפרה את החוק האמריקאי. על כן, עליהם לפצות את טבע בכל הנזקים שנגרמו לה". לפי התביעה, "הנזקים כוללים את הקנס ששולם לרשויות באמריקה, את הפגיעה העצומה במוניטין של החברה, את ההוצאות הכבדות ששילמה טבע על עורכי־דין ועל רואי־חשבון לצורך הטיפול המקצועי מול הרשויות האמריקאיות, ואת הפגיעה שנגרמה לחברה כתוצאה משינויים ארגוניים ומהפסקת פעילותה במספר מדינות".

הליך נוסף שנפתח נגד טבע בגין פרשת התשלומים המושחתים בחו"ל, הוגש על־ידי עו"ד שלומי טלמור. טלמור הגיש בקשה לגילוי מסמכים טרם הגשת תביעה נגזרת נגד טבע סביב אותה מסכת עובדתית ובטענות דומות. יצוין כי לאחרונה איחד בית המשפט העליון את שתי הבקשות וקבע כי הן יידונו במשותף במחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל־אביב. ההחלטה להטיל עיצום כספי על טבע עשויה לחזק כעת את ההליכים האזרחיים המתנהלים נגד החברה.

● אלה לוי־וינריב

מדוע העדיפה הפרקליטות הסדר על-פני העמדה לדין?

גורמים בפרקליטות: "בקביעת הקנס התחשבנו גם במצב הקשה שאליו נקלעה החברה"

ובכל זאת, למדינה היו חשוב להעביר כאן מסר – שהיא לא תוותר על האכיפה נגד חברות ישראליות בישראל, גם אם החברה נתנה את הדין במקום אחר בעולם. לדברי גורם בפרקליטות, המסר הזה הושג במסגרת ההסדר עם טבע. "היה חשוב לנו להעביר מסר שגם כשמדובר בתאגיד ישראלי, משמעותי כל-כך שהיה מעורב בביצוע עבירות חמורות כל כך, הוא ייתן את הדין גם בישראל. באיזון מול הנסיבות המיוחדות והעובדה שמדובר באירועים שנולדו ב-2012, הקנס הוא משמעותי ביותר".

מעבר לכך, אומר אותו גורם, לא ניתן להתעלם ממצבה של טבע כיום. "אם לא היינו לוקחים בחשבון את המצב שאליו נקלעה החברה, תוך כדי המו"מ, יכול להיות שאפשר היה להגיע לקנס גבוה יותר, אבל ראינו לנגד עינינו גם את המצב הקשה אליו נקלעה החברה, העובדה שהחברה מעסיקה אלפי עובדים בישראל, העובדה שעדיין יש תהליכי התייעלות שיש להם השלכות קשות על עובדים מסוימים שמועמדים בפני פיטורין – ולכן חשבנו שבנסיבות האלה לא ראוי להמשיך בהליכים שהיו עלולים להסב לחברה נזק חמור עוד יותר".

● אלה לוי-ינריב

הרי זו אותה חברה שמשלמת את הקנס.

"אין עוד מקרה שבו חברה ששילמה חצי מיליארד שקל קנס בארה"ב, משלמת פה קנס כל-כך גבוה נוסף על אותם מעשים בדיוק. ברור שבסופו של דבר מדובר בחברה שביצעה מעשים חמורים מאוד, אבל מדובר באירוע שהיא כבר נתנה עליו את הדין, נטלה אחריות ונשאה בקנס מאוד מאוד

גורם בפרקליטות: "חשבנו שבנסיבות שבהן נמצאת טבע, לא ראוי להמשיך בהליכים הפליליים שהיו עלולים להסב לחברה נזק חמור עוד יותר"

משמעותי בקנס".

עוד מסבירים גורמים בפרקליטות, כי "לחברה היו טענות שלא נבחנו לסיכון כפול וענישה כפולה והיו עשויות לעלות בהליך הפלילי גם שאלות של הגנה מן הצדק, שלמעשה החברה כבר נשאה בדין בעניין, והנה פתאום הרשויות בישראל באות ודורשות גם את חלקן".

מה היו השיקולים שעמדו בפני הפרקליטות כאשר החליטה להגיע עם חברת טבע להסדר בפרשת "התשלומים המושחתים בחו"ל". זאת, בשעה שהייתה לפרקליטות הרשעה וראית ביד במקרה שהייתה פונה להליך הפלילי? הרי טבע הודתה בעובדות בהליך בארה"ב, ואם מטרת החקירה בישראל הייתה "לחנך" חברות ולהעביר את המסר שהמדינה לא תגלה סלחנות כלפי ישראלים המבצעים עבירות שוחר בחו"ל – אז המסר לא היה עובר טוב יותר עם הרשעה פלילית? התשובה של המדינה היא: "לא בהכרח". "קודם כל", אומרים ל"גלובס" גורמים בפרקליטות, "הקנס שהוטל על טבע הוא חסר תקדים בישראל. אם הם היו עומדים לדין, לא היינו יכולים להגיע לקנס כזה. בהליכים פליליים אין קנסות בהיקפים כאלה. למשל, חברת 'מיט גלובס' שהורשעה במתן שוחד לעובד ציבורי זר – נגזר עליה קנס של 2.5 מיליון שקל ועוד חילוט בגובה 2.5 מיליון שקל. אנחנו הרי בשלבים ראשונים של האכיפה, ובמסגרתם הקנס הזה הוא חסר תקדים והוא מצטרף לחצי מיליארד שקל ששילמה החברה כקנס לרשויות בארה"ב, שזה הסכום שצריך להתייחס אליו בסופו של דבר, כי

השיקול של הפרקליטות חן מענית

באופן אירוני: הקריסה סייעה לטבע

להכביח או לקדם פעילות עסקית או יתרון אחר בנוגע לפעילות עסקית". לפי החוק, כשנותן השוחד הוא תאגיד, אפשר להעמיד לדין גם את התאגיד וגם את העובדים בתאגיד שאחראים למתן השוחד, בהתאם לנסיבות.

מאחר שלארגון OECD אין כלים לאכוף בעצמו את המדיניות של מלחמה במתן ולקייח שוחד במדינות עולם שלישי ומדינות מפותחות, הארגון מתמקד באכיפה במדינות שחברות באמנה ובהן ישראל והוא מפעיל לחצים כבדים שהמדינות הזו תיושם.

השאלה המרכזית ואולי המעניינת מכולם שנתורה עתה היא, איך תנהג הפרקליטות בבכירי טבע שלפי החשד היו מעורבים בפועל, או בעצימת עיניים, במסכת השוחד שנמשכה שנים. לפי ההערכות, אותם מנהלים, ובהם חיים הורוביץ, לא יועמדו לדין פלילי, אלא יחתמו גם הם בעתיד הקרוב על הסדרים מקלים שפוטרים אותם מהליכים פליליים, אך במסגרתם הם לוקחים אחריות על אי-מניעת העברת כספי השוחד, או פיקוח לא מספק על חברות הבת של טבע ברוסיה ובאוקראינה. ●

כסופו של דבר עם החברה. השיקול המרכזי השני להגעה להסדר עם טבע ולסגירת התיק הפלילי נגד החברה היה הקנס הגדול שהחברה כבר שילמה בארצות הברית, במסגרת הסדר קודם אליו היא הגיעה עם הרשויות האמריקניות.

בכלל, את החלטות הפרקליטות בתיק השוחד של טבע, כמו גם בתיקי השוחד לפקירי ציבור הנוספים שנחקרים בימים אלה, יש לראות בפריזמה בינלאומית ולא ישראלית בלבד. כל ההחלטות, כולל ההחלטה על ההסדר המותנה עם טבע, התקבלו כשעין אחת של הפרקליטות צופה החוצה, לאמריקה ולאירופה.

עד שנת 2006 מתן שוחד לפקירי ציבור זרים כלל לא היה דבר אסור במדינת ישראל. "הממזרים שינו את הכללים" רק בשנת 2008, אז חלק מתהליך הצטרפותה של ישראל ל-OECD ולאמנות בין-לאומיות בתחום המאבק בשחיתות, תוקן חוק העונשין הישראלי ונוספה עבירה של מתן שוחד לעובד ציבור במדינה זרה. לפיו, "חל איסור על מתן שוחד לעובד ציבור זר במטרה להשיג,

עד לפני כמה חודשים הסדר מותנה שבו חברת טבע משלמת רק 75 מיליון שקל בתמורה לאי-נקיטה של הליכים פליליים נגדה, היה נראה כחלום באספמיה של החברה. באופן אירוני למדי, דווקא חלום הבלהות שעברה טבע בחודשים הללו סייע להגיע להסדר המקל הזה אתמול.

גורמים בפרקליטות המעורים בתיק, הבהירו לנו היום (ב') כי אילולא קריסתה הכלכלית של טבע, גדולים הסיכויים שהחברה לא הייתה חוזקת מאישום פלילי בפרשת השוחד ברוסיה ובאוקראינה. אבל הפרקליטות, כמי שמייצגת את המדינה, צריכה לקחת בחשבון במקרים כאלה שיקולי רוחב שהם הרבה מעבר לשיקול של המצב הראייתי בתיק. ההשלכות הקשות שעוללות היו להיגרם לטבע, לו היו נמשכים הליכי האכיפה נגדה לאור מצבה הכלכלי הרעוע, ובעיקר הרצון של הפרקליטות שלא להביא למצב שהחברה תפטר עוד עובדים רבים בארץ, גרמו לפרקליט המדינה, שי ניצן, ולאנשי פרקליטות מיסוי וכלכלה, עוה"ד ליאת בן-ארי ויונתן תדמור, להסכים להסדר שאליו הגיעו